

Zápis

Michala Petráška

z obhajoby disertační práce pana

29. června 2012

konané dne

téma práce: „Sexuální aktivita v dospívání jako přechodový rituál do sociální dospělosti“

přítomní: dle prezenční listiny

Doc. PhDr. Lubomír Tyllner, CSc.
Doc. PhDr. František Vrhel, CSc.
Doc. PhDr. Ludmila Sochorová, CSc.
Doc. PhDr. Irena Štěpánová, CSc.
PhDr. Jaroslav Skupník, Ph.D.
PhDr. Marta Ulrychová, Ph.D.
PhDr. Zdeněk Uherek, CSc.
Doc. PhDr. Oldřich Kašpar, CSc.

Doc. PhDr. Lubomír Tyllner, CSc.

Předseda komise p. zahájil obhajobu a představil

Michala Petráška

přítomným kandidáta

Školitel představil doktoranda a seznámil komisi s uchazečem a jeho disertační prací a sdělil též genezi tématu, kdy se kandidát z počátku věnoval vztahu kultury a biologie v obecnější rovině a později toto téma konkretizoval. Školitel dále sdělil hlavní tezi práce, že uvolněná sexualita a adolescentní experimentování se přestávají jevit jako anomálie či „nemravnost“, ale naopak se jeví jako strukturální vlastnosti systému, tedy charakteristiky přechodového rituálu z dětství do dospělosti. Na základě vše výše zmíněného doporučuje jednoznačně disertační práci k obhajobě.

Kandidát seznámil přítomné se svou disertační prací. Sdělil zejména:

- a) Práce vychází z původního terénního výzkumu, který probíhal v letech 2008 - 2011. V tomto terénním výzkumu došlo k detailnímu zmapování sexuálního chování adolescentů. Výzkumný vzorek čítal 188 (kvantitativní část) a 17 (kvalitativní část) respondentů.
- b) Na základě výsledků výzkumu je možné jednoznačně říci, že sexualita je mezi tímto vzorkem vysoce rozšířena, přesto však není završena prokreační událostí. Naskytá se tedy legitimní otázka, k čemu „je to dobré“; jedná se o kratochvíli, zábavu, či je zde jisté strukturální poselství systému?
- c) Tyto výsledky Mgr. Michal Petrášek interpretuje jako druh jistého přechodového rituálu, neboť oficiální rituály byly dle kandidáta z české společnosti (až na výjimky) odstraněny. Dle Mary Douglas však rituály zmizet nemohou, pouze se transformují; Mgr. Michal Petrášek vidí jako jednu z transformací právě sexuální aktivitu dospívajících. Zprovozněním těla jako sexuálního instrumentu v době adolescence posunuje jedince v rámci komunity dospívajících na „prestižnější“ pozici.
- e) Dalšími složkami sociálně determinované dospělosti u nás např. jsou: dosažené vzdělání, tzv. nalezení životního partnera, získání odpovídající práce, pořízení bytu, automobilu, etc., ale tím se již kandidát detailně nezabývá.
- f) V závěru svého představení disertační práce zmínil Mgr. Michal Petrášek i jistou část respondentů, kteří „rituálem“ neprošli a označil je termínem „marginálové“ a poukázal na jejich typologii.

Poté oponenti

PhDr. Marta Ulrychová, Ph.D.

Doc. PhDr. František Vrhel, CSc.

přednesli závěry svých posudků.

Kandidát odpovídá na posudky oponentů:

- a) Vysvětluje, jak získal skupinu „marginálů“ v hlavním výzkumu, kdy na základě zkušeností z před-výzkumu zařadil do dotazníku pro respondenty, kteří zatím neměli žádnou sexuální interakci, normativní oddíl.
- b) Odpovídá, zda lze na základě takto širokého vzorku generalizovat na celou Českou republiku a uvádí, že to nebylo ani jeho cílem. Pokud by chtěl zahrnout celou Českou republiku, musel by výzkum probíhat i např. na Moravě, která může být specificky odlišná od Plzeňského kraje, kde výzkum probíhal. Doc. Vrhel se domnívá, že generalizace je možná, že situace je v celé ČR obdobná, Doc. Kašpar si myslí, že to tak není, Dr. Ulrychová s Doc. Kašparem souhlasí. Následně probíhá krátká diskuse na toto téma.
- c) Mgr. Michal Petrášek odpovídá na další připomínky z posudku Doc. Vrhela a uvádí, kde v práci je normativní ideál (tzv. „lidový model“).

Oponenti se vyjadřují k vystoupení kandidáta:

Oponenti se vyjadřují k vystoupení kandidáta na jejich posudky již při předešlém bodu a obhajoba přechází plynule v diskusi.

Diskuse:

- a) Doc. Kašpar zmiňuje, že dle jeho zkušeností a pozorování je sexualita v tomto věku vysoce manifestována a to často ve velmi vulgární formě, což je překvapivě mnohem více (dle jeho názoru) u dívek. Mgr. Petrášek s tímto tvrzením souhlasí a poukazuje na kapitolu 4.2.6. své disertační práce, která se této vnějškové manifestaci věnuje.
- b) Doc. Vrhel zmiňuje také opačný postoj ke kulturnímu determinismu - tj. práce sexuologické Weisse a Zvěřiny (poslední vydání zatím 2001). Mgr. Petrášek potvrzuje znalost této studie, kriticky je však hodnotí vzhledem k oboru etnologickému. V těchto studiích se sice dovídáme velké množství numerických dat, říká, avšak co je za těmi daty nevíme. O to se jich autoři nezajímají, to je cílem naopak obhajované disertační práce.

c) Doc. Sochorová se ptá, zda působení na Církevním gymnáziu neovlivnilo statistické výsledky výzkumu. Mgr. Petrášek uvádí, že hlavní výzkum na této instituci nevznikal (udává výčet škol, kde k výzkumu došlo), ale Církevní gymnázium bylo oblastí, kde bylo možné detailně zkonstruovat typ „ideového marginála.“

d) PhDr. Jaroslav Skupnik, Ph.D. vrátil diskusi zpět k hlavnímu tématu a znovu podtrhl, že mladí lidé nemají jinou možnost, než se chovat „nemravně“, jinak by se totiž nezařadili do antistruktury. Komise toto dosvědčuje dalšími vlastními příklady a podněty k diskusi.

e) Doc. Tyllner diskusi uzavírá a vyhlašuje přestávku na hlasování.

Komise navrhla udělit titul doktor (Ph.D.)

Zapsala:
Mgr. Jitka Lenerová

Podpis předsed